

vrednosti" (GV 1985) je ugotovil, da je na šibke vetrove in tišine odpadlo 84 % vseh opazovanj, zato vetrna energija v nekdanji Jugoslaviji ni predstavljala pomembnega energetskega vira.

Ukvarjal se je tudi s točo in sodro (GV 1986). V razpravi je zlasti zanimiva primerjava med obdobjem 1971/80, ko je bila obramba pred točo že vpeljana in prejšnjim obdobjem, ko obrambe še ni bilo. Ugotovil je, da je bila v obdobju, ko obrambe še ni bilo, pogostost toče manjša. S tem je prispeval dodaten argument v prid zagovornikov opustitve obrambe pred točo zaradi njene neučinkovitosti.

Ob stoletnici rojstva velikana slovenske geografije dr. Antona Melika, je dr. Furlan pripravil pregled Melikovega klimatološkega ustvarjanja (GV 1990). Vse-skozi pa je sodeloval tudi pri obsežnem delu priprave in obdelave gradiva za načrtovani nacionalni atlas Slovenije, za katerega je pripravil padavinske in temperaturne karte.

Kratek prikaz znanstvenega in strokovnega dela uglednega slovenskega geografa in klimatologa izkoriščamo za naše iskrene želje, da bi jubileantu zdravje še dolgo služilo in mu omogočilo izpolnitev načrtanih ciljev, tudi tistih na področju klimatologije, s čimer bomo vsi, še zlasti pa stroka, pridobili nova dragocena spoznanja.

Darko Ogrin

Ob sedemdesetletnici univerzitetnega profesorja Jožeta Velikonje

Geografski vestnik se doslej še ni spomnil univerzitetnega profesorja Jožeta Velikonje. Glede na njegovo delo in vsestranske zasluge za razvoj šolske geografije, etnične in socialne geografije ter glede na njegov doprinos k razumevanju slovenske emigracije je prav čudno, da so tudi druga občila v Sloveniji vse doslej molčala. Šestdeset- in petinšestdesetletnice so ponavadi priložnosti, ko se javnosti predstavi delo in življenjski utrip slavjenca. V primeru geografa Jožeta Velikonje pa ni bilo tako, saj so te obletnice minevale v obdobju ko, tako kot je veljalo za marsikoga drugega, domovina ni cenila zaslug, ki so bili tako ali drugače povezani s povojno "politično" emigracijo. Za Jožeta Velikonjo ne moremo reči, da je bil goreč pristaš slednje, vendar je bilo že dejstvo, da je bil sin ljubljanskega medvojnega župana (kolektivna družinska odgovornost!), tolerant in razgledan intelektualec in prepričan kristjan dovolj, da se o njem ni smelo pisati.

Jože Velikonja se je rodil v Ljubljani, 17. aprila 1923 pisatelju Narteju in Ivanki, rojeni Jeglič. Očetov rod izhaja iz Predmeje, mamin iz Kroke in Begunj. Njen oče, brat škofa je trgoval z vinom. S poroko sestra sta 1920. navezali sorodstvene vezi družini Velikonja in Stanovnik. Dr. Janez Stanovnik, zadnji predsednik Slovenije v jugoslovanski federaciji, je slavljencev bratranec. Polega

Jožeta je bilo v družini še osem otrok. Predvojna srednješolska leta na ljubljanski klasični gimnaziji so minevala v duhu intelektualnega zorenja. Kalil se je v generaciji kasnejših akademikov, politikov, pisateljev, pesnikov in svetovno znanih glasbenikov; denimo Stanka Grafenauerja, Uroša Kreka, Marka Vrhunca, pa tudi Balantiča in Kosmača.

Vojna leta so bila zanj in za njegove kot nočna mora. Sam jih je preživel po zaporih, na brezciljnem kolesarjenju in selitvah iz enega študija na drugega. Geografijo ni nikoli tako ljubil kot gozdarstvo. Še do umetnostne zgodovine je imel občasno bolj pristna nagnjenja. Toda ker gozdarstva ni mogel študirati, ljubezen do zgodovine pa je minila, je na rimski univerzi zaključil študij geografije v rekordnem času. Tam je spoznal vodilne italjanske geografe Bevilacqua, Almagia, Riccardija in druge. Z njimi je vzdrževal tesne strokovne stike vsa naslednja desetletja. Ob koncu vojne je bil v Italiji in je o sodbi "revolucionarnega sodišča" in usmrtni 54. letnega očeta le slišal. Za njegov grob ne ve.

V Rimu je prišla do njega vest o prostem učiteljskem mestu na šoli v Trstu. Izposodil si je denar in odpotoval ter tam ostal skoraj celo desetletje. Poleg poučevanja zgodovine se je posvečal pisanju srednješolskih učbenikov zemljepisa in novinarstvu. Istočasno je pripravljala disertacijo o Vipavski dolini, ki jo je leta 1948 uspešno zagovarjal na univerzi v Rimu. V Trstu je spoznal prijetno učiteljico angleščine, kasneje ženo, Tilly Rus. Družno sta se odločila, da ne bosta sledila prijateljem in kolegom, ki so emigrirali v Argentino temveč, da bosta poizkusila srečo v Združenih državah Amerike. Jože se je zaposlil v tovarni Cleveland Twist & Drill in med Slovenci v ameriški Ljubljani ostal dve leti. Nesprejemljivo se mu je zdelo, da bi se naj Ameriške sanje ("American Dream") udejanjale le skozi dolgočasno, manualno delo. Odločil se je nadaljevati s študijem in pričeti s pedagoškim delom na univerzi v Chicagu. Tu se je začela njegova univerzitetna kariera. Leta 1961 je postal ameriški državljan.

Prvo profesorsko mesto je dobil na Southern Illinois University v Carbondale-u. Kasneje je učil in se znanstveno izpopolnjeval še na državni univerzi v Madisonu in na Yaleu.

Pred 29. leti je prišel v Seattle in na tamkajšnjo Washington State University. Tu je bil leta 1979 imenovan za rednega profesorja. Letos se je upokojil. V šestdesetih in sedemdesetih letih je bil občasno gostujoči profesor v Evropi. Predaval in raziskoval je v Avignonu in Liverpoolu. Gostoval je še v kalifornijskem Berkeley-u. Bil je predstojnik geografskega oddelka v Illinoisu in direktor raziskovalnega in študijskega programa za Vzhodno Evropo in Sovjetsko zvezo v Seattle-u. Leta 1978 je bil imenovan za dopisnega člana italjanske akademije znanosti in umetnosti. Leta 1989 je prvič predaval študentom na ljubljanski univerzi. Poslej je obiskoval Ljubljano in Slovenijo pogosteje. Udeleževal se je strokovnih sestankov in obiskoval prijatelje in znance. Pred dnevi je imel odmeven nastop na posvetovanju Geografija in narodnosti. Njegovo videnje kulturno trdne, vendar disperzne poselitve Slovencev v ZDA je bila inovacija v socialni geografiji.

Jožetu so pri dvanajstih letih objavili prvi zapis. Veselje do pisanja še ni pošlo, saj ga je podedoval, obenem pa se je moral, vsaj do pred kratkim, vedno znova strokovno dokazovati. Pisateljski opus, ki se je pričel v letu 1937 še traja. Njegova bibliografija omenja 278 naslovov: strokovnih člankov, recenzij, poročil o dogodkih, zapisov o ljudeh in njihovih delih, razmišljanj ob lastni, družinski ali narodnostni nesreči, i.t.d. Pogosto je objavljaval v *Annals of the Association of American Geographers*, v *Geographical Revue* in v drugih uglednih strokovnih časopisih. V Ameriki je pisal predvsem o evropskih priseljenicah in njihovem socialnem položaju oziroma o kulturno-geografskih značilnostih italjanskih, poljskih in slovenskih migrantov. Posebno so ga zanimali slednji oziroma motivi, ki so jih vodili, da so se naselili na goratem ameriškem zahodu. Opredeljeval je vzroke in posledice migracijskega cikla ter definiral zakonitosti katerim so bile proučevane skupine priseljencev podvržene. Na tej osnovi je oblikoval svoj lasten pogled na kulturno oziroma socialno geografijo. Pogosto je posvetil kritike in strokovne zapise tudi družbeno-ekonomskemu razvoju v Vzhodni Evropi.

Spominjam se obiska na njegovem domu pred letom dni. Bil je povsem predan delu, kljub operaciji, ki jo je uspešno prestal pred tem. Vneto je urejal bilten italjanskih migrantov: ob AIHA Newsletter ureja še vsakoletno edicijo *The Chronicle*. Ob prihodu mi je stisnil v roko pravkar izdano knjižico *Who's Who of Slovene Descent in the United States* (Kdo je kdo med Slovenci v Združenih državah), ki jo je z Radom Lenčkom pripravljaval nekaj let. Prav takrat je poštar prinesel Geografski vestnik. Zelo se je razveselil prvega strokovnega prispevka v vodilni slovenski geografski reviji – lastnega članka "Nekaj pogledov na ameriško socialno geografijo".

Za lokalni dnevnik je Jože, ki deluje tudi v občinskem svetu in nima dlake na jeziku prav takrat izjavil, da so ga ameriški kolegi sprejeli najpoprej kot "tolerirano nadležnost" ("a tolerated nuisance"), da pa je pred kratkim prejel zadoščenje, ko so mu podelili nagrado za najboljšega pedagoga. Zanimiva, poučna in zanj tipična je izjava, ki jo je kakšno leto poprej objavila revija *Mladika*. Na vprašanje o posledicah osamosvojitve je dejal: "... če Slovenci hočejo samostojno državo in so pripravljeni plačati ceno, jim je nihče ne bo mogel odvzeti. Ali ni že Cankar pisal o tem? Če tega niso pripravljeni tvegati, bodo še dolgo čakali na dovoljenje ..."

Kasneje smo sedeli na trati njegove predmestne hiše v kraju Bellevue pri Seattlu in gledali strma, gozdna pobočja preko 4000 metrov visoke vulkanske gore Mt. Rainer. Zaradi nevihtnega vremena se nismo odločili za kempiranje na gori, ampak smo raje ostali doma. Soproga Tilly nam je postregla z borovnicami, pozdravit nas je prišel najmlajši sin Marko. Sestra Marija in on sta našla ustrezno zaposlitev v upravi na zvezni oziroma deželni ravni, brat Peter, oboist-skladatelj je poklical iz Zahodne Virginije. Urejen dom. Morfologija pokrajine kot doma. Le vreme je bolj muhavo, oceansko. Ko je beseda nanesla na Slovenijo je pogovor potekal sproščeno, neobremenjeno, brez primesi domotožja ali naivnega prič-

kovanja. Velikonjev dom je Seattle, Washington. Njegova kultura, poreklo, delo – to je slovensko in ameriško. To je dediščina s katero se lahko Slovenija ob Ameriki veseli.

A. Gosar

Dr. France Bernot – sedemdesetletnik

V avgustu 1993 je dopolnil 70 let dr. France Bernot. Jubilantova biografija ter raziskovalna in strokovna dela so bila predstavljena ob njegovi 60. letnici v Geografskem vestniku 1983. Želja, ki je bila zapisana takrat, da bi še naprej bogatil klimatološko in z njo geografsko znanost, se je v minulem desetletju v dobri meri izpolnila. Čeprav je šel Bernot kot strokovni sodelavec Hidrometeorološkega zavoda 1987. v pokoj, je pred in po tem datumu še dokaj dejavno strokovno deloval.

Po letu 1983 se je aktivno udeležil treh zborovanj slovenskih geografov. Njegovi prispevki so bili objavljeni v zbornikih iz teh zborovanj. V zborniku 13. zborovanja 1984 je objavil: "Opis klimatskih razmer občin Trebnje, Novo mesto, Metlika in Črnomelj". Prikazane so zlasti temperaturne in padavinske razmere dela Dolenjske, kjer so te občine. Podobno je predstavil podnebne razmere tudi na 14. zborovanju v Postojni, za občine Postojna, Ilirska Bistrica, Cerknica in Logatec. V prispevku so v tekstu in v tabelah prikazane temperaturne in padavinske značilnosti, dodane so tudi grafične ponazoritve. V zborniku 15. zborovanja, ki je bilo 1990. v Portorožu, je Bernot ostal zvest svoji drugi raziskovalni usmeritvi, to je proučevanju hidroloških značilnosti morja, vprašanjem, ki jih je obravnaval tudi v doktoratu. V tem zborniku je izšel njegov prispevek: "Hidrografske značilnosti morja ob slovenski obali". V njem sta obdelani zlasti temperatura in slanost morja. Na tem zborovanju je prikazal tudi film o poplavi morja v Piranu, kar kaže njegov večstranski pristop pri reševanju strokovnih vprašanj.

Bernot je ostal tudi zvest sodelavec pri Geografskem vestniku. V njem je objavil dve razpravi. Najprej 1989: "Izostanek padavin v Sloveniji in nizek pretok Save pozimi 1988/89." V tej razpravi avtor obravnava padavinske razmere v zimi 1988–89 in jih primerja s pretoki Save pri Ljubljani in Radečah. V zadnjem Geografskem vestniku 1992 se Bernot vrača k značilnostim morja, ko obravnava novejšje podatke o temperaturi morja ob slovenski obali, v letih 1980–1990 in jih primerja s temperaturami iz let 1958–1965.

Revijam in časopisom, v katerih je jubilant objavljal pred 1983, se je po tem letu pridružilo še objavlanje v Ujmi – reviji za vprašanja varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, ki je začela izhajati 1987. Že v njeni prvi številki je objavil prispevek: "Snežne plazine in cestni promet". V tej objavi se kaže nadaljevanje